

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Jakso- työ- ryhmän toinen väli- raportti

06/2013

Valtion työmarkkinalaitos

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Jaksotyöryhmän toinen väliraportti

Valtiovarainministeriön julkaisu

6/2013

Valtion työmarkkinalaitos

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28 (Snellmaninkatu 1 A) 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 16001 (vaihde)
Internet: www.vm.fi
Taitto: Anitta Heiskanen/VM-julkaisutiimi

Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013

Kuvailulehti

Julkaisija ja julkaisu-aika	Valtiovarainministeriö, helmikuu 2013	
Tekijät	Jaksotyötä selvittävä työryhmä Hallitusneuvos Tuija Wilska, valtiovarainministeriö, työryhmän puheenjohtaja Tulliyli tarkastaja Marko Kuusipalo, Tulli, työryhmän sihteeri	
Julkaisun nimi	Jaksotyöryhmän toinen väliraportti	
Asiasanat	työaika, korvaukset, palvelussuhteen ehdot, ylityö	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisuja 6/2013	
Julkaisun myynti/jakaja	Julkaisu on saatavissa pdf-tiedostona osoitteesta www.vm.fi/julkaisut . Samassa osoitteessa on ohjeet julkaisun painetun version tilaamiseen.	
Painopaikka ja -aika	Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013	
ISBN 978-952-251-429-5 (nid.) ISSN 1459-3394 (nid.) ISBN 978-952-251-430-1 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sivuja 34	Kieli Suomi

Tiivistelmä

Jaksotyöryhmän toinen väliraportti sisältää työryhmän toimeksiannon kohdassa a) sanotun selvityksen ns. yllättäviä poissaoloja koskevasta kehittämisehdosta ja sen vaikutuksista. Tarkastelun kohteena olivat poissaolot, jotka eivät ole olleet tiedossa työvuoroluetteloa suunniteltaessa ja vahvistettaessa. Kehittämisehdossa näitä käsiteltiin työaikakorvauksien laskennassa siten, että poissaolosta huolimatta kyseisiltä vuorokausilta otettiin huomioon vahvistetun työvuoroluettelon mukainen tuntimäärä.

Työryhmän tekemä selvitys osoitti muun muassa, että kehittämisehdossa lisä- ja ylityötuntien määrä kasvoi koko tarkasteltuna aikana ja kaikissa selvitykseen osallistuneissa yksiköissä yhteensä noin 5 % nykyjärjestelmään verrattuna. Vaikutukset lisä- ja ylityön tuntimääriin vaihtelivat kuitenkin huomattavasti eri yksiköiden välillä ja samassakin yksikössä eri jaksoilla. Tuntimäärät vaihtelivat erityisesti sen perusteella, kuinka pitkistä poissaoloista oli kyse ja millaisia työvuoroja jäi tällöin tekemättä sekä sisältykö poissaoloon vapaapäiviä vai ei. Näin ollen selvityksen perusteella ei voida luotettavasti päätellä kehittämisehdon vaikutuksia koko valtionhallinnon jaksotyötä tekevien virkamiesten lisä- ja ylityötuntien määrään. Todellisten työjaksojen avulla saatiin kuitenkin paljon tietoa työvuoroista ja ylityön tekemisestä. Myös yllättävien keskeytysten tilanteet sekä erot nykyisten sopimusmääräysten ja kehittämisehdon välillä tulivat hyvin esille.

Presentationsblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, februari 2013	
Författare	Arbetsgruppen som utrett periodarbete Tuija Wilska, regeringsråd, finansministeriet, arbetsgruppens ordförande Marko Kuusipalo, tullöverinspektör, Tullen, arbetsgruppens sekreterare	
Publikationens titel	Jaksotyöryhmän toinen väliraportti	
Publikationsserie och nummer	Finansministeriet publikationer 6/2013	
Beställningar/distribution	Publikationen finns på finska i PDF-format på www.vm.fi/julkaisut . Anvisningar för beställning av en tryckt version finns på samma adress.	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013	
ISBN 978-952-251- 429-5(hft.) ISSN 1459-3394 (hft.) ISBN 978-952-251-430-1 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sidor 34	Språk Finska

Sammandrag

Periodarbetsgruppens andra halvtidsrapport inkluderar en i punkt a) i uppdragsgivningen nämnd utredning över utredningsalternativet i fråga om oväntade frånvaron samt dess konsekvenser. Granskningen gällde frånvaro som inte varit kända vid tiden för planeringen och fastställandet av arbetspass. Utredningsalternativet gick ut på att dessa frånvaro behandlades vid beräkningen av arbetstidsersättningarna så att man för dygnet i fråga trots frånvaron beaktar timantalet enligt de fastslagna arbetspassen.

Arbetsgruppens utredning visade bl.a. att utvecklingsalternativet ökade antalet tilläggs- och över-tidstimmar under hela granskningsperioden, sammanlagt med ca 5 % jämfört med det nuvarande systemet i samtliga enheter som deltog i utredningen. Antalet tilläggs- och övertidstimmar varierade dock avsevärt mellan olika enheter och även inom samma enhet under olika perioder. Timantalet varierade speciellt beroende på frånvarotiden och de arbetspass som förblev utförda, och om frånvaron inkluderade lediga dagar eller inte. Därför ger utredningen inte något pålitligt underlag för slutledningar om utvecklingsalternativens inverkan på antalet tilläggs- och övertidstimmar bland dem som arbetar inom statsförvaltningen. De faktiska arbetsperioderna gav emellertid mycket information om arbetspass och övertidsarbete. Situationer med oväntade avbrott samt skillnaderna mellan nuvarande avtalsbestämmelser och utvecklingsalternativet illustrerades väl.

Description page

Publisher and date	Ministry of Finance, February 2012	
Author(s)	Working Group on Working Hours Averaged Over a Period Ms Tuija Wilska, Senior Adviser, Ministry of Finance, Chair of the Working Group Mr Marko Kuusipalo, Senior Officer, National Board of Customs, Secretary	
Title of publication	Jaksotyöryhmän toinen väliraportti	
Publication series and number	Ministry of Finance publications 6/2013	
Distribution and sale	The publication can be accessed in pdf-format in Finnish at www.vm.fi/julkaisut . There are also instructions for ordering a printed version of the publication.	
Printed by	Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013	
ISBN 978-952-251-429-5 (print.) ISSN 1459-3394 (print.) ISBN 978-952-251-430-1 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	No. of pages 34	Language Finnish
Abstract <p>The second interim report of the Working Group on Working Hours Averaged Over a Period includes a study, stated in item a) of the working group's assignment, of a development option relating to so-called unexpected absences as well as the effects of this option. The study focused on absences that were not known when shift rosters were planned and confirmed. In the development option, these are handled in the calculation of premium pay such that, irrespective of absences, the number of hours according to the confirmed shift roster are taken into account for the days in question.</p> <p>The study conducted by the working group showed, among other things, that in the development option the number of extra work and overtime hours grew during the entire examination period and in all of the units that participated in the study by a total of around 5% compared with the present system. Effects on the number of extra work and overtime hours varied significantly, however, between the different units and within the same unit in different periods. The number of hours varied particularly on the basis of how long the absences in question were and what kind of work shifts were accordingly not worked and whether the absence period contained days off or not. Based on the study, therefore, the effects of the development option on the number of extra work and overtime hours of public servants who have working hours averaged over a period cannot be reliably inferred for the whole of central government. Actual working periods, however, yielded much information on work shifts and the performance of overtime work. Moreover, in cases of unexpected interruptions, differences between current contractual provisions and the development option were highlighted.</p>		

Valtiovarainministeriölle

Sopimuskaudelle 2010-2012 tehtyä valtion virka- ja työehtosopimusta tarkentavassa sopimuksessa sovitun mukaisesti valtiovarainministeriö asetti 9.3.2011 työryhmän selvittämään muun muassa työajoista tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen jaksotyötä tekevien virkamiesten keskeytyneen työjakson sopimusmääräysten ns. yllättäviä poissaloja koskevan kehittämisvaihtoehdon vaikutuksia toiminnan järjestämiseen, kustannuksiin, työtunteihin ja henkilöstöresursseihin. Sopimuskaudelle 2012-2014 tehdyssä valtion virka- ja työehtosopimuksessa sovittiin, että työryhmä jatkaa työtään ja valtiovarainministeriö asetti 25.1.2012 työryhmän uudelleen.

Työryhmän puheenjohtajana toimii hallitusneuvos Tuija Wilska valtiovarainministeriöstä ja jäseninä neuvottelevat virkamiehet Riitta Bäck ja Lauri Liusvaara sekä finanssineuvos Veli-Matti Lehtonen valtiovarainministeriöstä ja tullilylitarkastaja Marko Kuusipalo Tullista. Työryhmän pääsopijajärjestöjä edustavina jäseninä ovat uusimman asettamispäätöksen mukaisesti sopimustoimitsijat Mikko Siljander ja Jorma Viiala Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:stä, pääluottamusmiehet Marko Jalkanen ja Jari Rantala Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:stä sekä asiamies Mikko Äikäs ja pääluottamusmies Pekka Lassila Palkansaaajajärjestö Pardia ry:stä. Työryhmän sihteerinä toimii tullilylitarkastaja Marko Kuusipalo.

Saatuuan valmiiksi selvityksensä ns. yllättäviä poissaoloja koskevan kehittämissvaihtoehdon vaikutuksista työryhmä jättää toisen väliraporttinsa valtiovarainministeriölle.

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 2013

Tuja Wilska

Riitta Bäck

Veli-Matti Lehtonen

Lauri Liusvaara

Marko Kuusipalo

Mikko Siljander

Jorma Viiala

Marko Jalkanen

Jari Rantala

Mikko Äikäs

Pekka Lassila

Sisältö

Valtiovarainministeriölle	9
1 Jaksotyöryhmän toimeksiannot	13
2 Työryhmän selvitys	15
3 Selvitykseen osallistuneet alat ja yksiköt	19
4 Selvityksen toteutus	21
5 Saadut vastaukset ja niiden käsittely	23
6 Vastausten tulokset	27
7 Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kuuleminen	31
8 Johtopäätökset	33

1 Jaksotyöryhmän toimeksiannot

Valtion virka- ja työehtosopimus 28.2.2011

Sopimuskaudelle 2010–2012 maaliskuun 28. päivänä 2010 tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen tarkentamisesta tehtiin virka- ja työehtosopimus 28.2.2011. Tällöin sovittiin, että jaksotyötä selvittänyt työryhmä jatkaa työtään sopimuskauden loppuun saakka. Työryhmän tehtävänä oli työajoista tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen jaksotyötä tekevien virkamiesten keskeytyneen työjakson sopimusmääräysten osalta a) selvittää 31.12.2011 mennessä ns. yllättäviä poissaoloja koskevan kehittämismuutoksen vaikutuksia toiminnan järjestämiseen, kustannuksiin, työtunteihin ja henkilöstöresursseihin ja b) tarkastella myös muita vaihtoehtoja kyseisten sopimusmääräysten kehittämiseksi ja selvittää niiden sanottuja vaikutuksia. Lisäksi työryhmän tehtävänä on selvittää muiden jaksotyötä koskevien sopimusmääräysten kehittämistä toiminnan tuloksellisuuden ja joustavuuden edistämiseksi sekä tehdä tarvittavat ehdotukset määräysten muuttamiseksi.

Valtion virka- ja työehtosopimus 24.11.2011

Sopimuskaudelle 2012–2014 marraskuun 24. päivänä 2011 tehdyssä valtion virka- ja työehtosopimuksessa sovittiin, että jaksotyötä selvittänyt työryhmä jatkaa työtään 30.9.2013 saakka. Työryhmän tehtävänä on työajoista tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen jaksotyötä tekevien virkamiesten keskeytyneen työjakson sopimusmääräysten osalta a) selvittää 30.11.2012 mennessä ns. yllättäviä poissaoloja koskevan kehittämismuutoksen vaikutuksia toiminnan järjestämiseen, kustannuksiin, työtunteihin ja henkilöstöresursseihin ja b) tarkastella myös muita vaihtoehtoja kyseisten sopimusmääräysten kehittämiseksi ja selvittää niiden sanottuja vaikutuksia. Lisäksi työryhmän tehtävänä on selvittää muiden jaksotyötä koskevien sopimusmääräysten kehittämistä toiminnan tuloksellisuuden ja joustavuuden edistämiseksi sekä tehdä tarvittavat ehdotukset määräysten muuttamiseksi. Työryhmä kuulee työssään myös puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen edustajia siitä, minkälaisia vaikutuksia a)- ja b)-kohdissa tarkoitetuilla vaihtoehdoilla olisi näillä aloilla.

Valtiovarainministeriö on päätöksillään 9.3.2011 ja 25.1.2012 asettanut jaksotyöryhmän edellä kerrotun mukaisilla toimeksiannoilla ja määräajoilla. Työryhmän kokoonpanossa on tällöin tapahtunut joitakin muutoksia. Tämän väliraportin allekirjoittavat jälkimmäiseen kokoonpanoon kuuluvat, koska he ovat jäseniä a)- kohdassa mainitun selvityksen valmistuessa.

2 Työryhmän selvitys

Tämä väliraportti sisältää edellä selostetuissa toimeksiannoissa kohdassa a) sanotun selvityksen ns. yllättäviä poissaoloja koskevasta kehittämisvaihtoehdosta ja sen vaikutuksista toiminnan järjestämiseen, kustannuksiin, työtunteihin ja henkilöstöresursseihin. Valtion virkamiesten keskeytynyttä työjaksoa koskevia sopimusmääräyksiä ja niiden toimivuutta eri tilanteissa on käsitelty laajasti jaksotyöryhmän 28.3.2011 valmistuneessa väliraportissa (Valtiovarainministeriön julkaisu nro 21/2011, saatavissa Valtiovarainministeriön Internet-sivuilta). Näin ollen tässä raportissa ei enää selvitetä järjestelmän perusteita eikä verata sitä muiden alojen järjestelmiin.

Toimeksiantonsa mukaisesti työryhmä selvitti ns. yllättäviä poissaoloja koskevaa kehittämisvaihtoehtoa. Tässä kehittämisvaihtoehdossa tarkastelun kohteena ovat poissaolot, jotka eivät ole olleet tiedossa työvuoroluetteloa suunniteltaessa ja vahvistettaessa. Näin ollen näitä poissaoloja ei ole voitu ottaa huomioon keskeytyspäivinä jakson työtuntimäärässä ja työvuoroja suunniteltaessa.

Ns. yllättäviä poissaoloja aiheutuu tyypillisesti virkamiehen sairastuessa jakson kuluessa. Myös lomasuunnitelmaan sisältyvät, lyhyellä varoitusaajalla tarvittavat ja myönnettävät vuosilomapäivät tai muut virkavapauspäivät voivat olla yllättävän poissaolon perusteena. Jossain tapauksissa koulutuspäivät eivät ole tiedossa työvuoroluettelon suunnitteluvaiheessa, jolloin ne voivat aiheuttaa yllättävän poissaolon. Näin voi käydä mm. silloin, jos koulutukseen määrätty virkamies sairastuu ja hänen tilalleen tarvitaan toinen virkamies, jolle siis koulutuspäivästä muodostuu yllättävä poissaolo.

Työajoista tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen (jäljempänä työaikasopimus) 17 §:n 1 momentissa on sovittu seuraavaa.

Mikäli virkamies jaksotyössä ei ole ollut työssä koko työjaksoa loman, sairauden tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi taikka sen johdosta, että virkasuhde on alkanut tai päättynyt kesken työjakson, lasketaan lisä- ja ylityökorvaus keskeytyksen ulkopuolella olevien päivien eli laskentapäivien työtuntien perusteella soveltaen suhteellisten työtuntinormien taulukkoja 1 ja 2 (Liite). Jollei virkasuhde kestä vähintään yhtä kokonaista työjaksoa, ei suhteellisten työtuntinormien taulukoita sovelleta.

Soveltamisohjeessa todetaan lisäksi seuraavaa.

Suhteellisten työtuntinormien taulukkoja käytetään jaksotyötä tekevien virkamiesten lisä- ja ylityökorvausten laskemisessa.

Laskentapäiviä ovat työpäivien lisäksi muun muassa työnantajan määräämään koulutukseen ja työnantajan taloudellisesti tukemaan ammattiyhdistyskoulutukseen kulunut vuorokausi, virka- tai komennusmatkalla varsinaiseen matkustamiseen kulunut vuorokausi mikäli virkamies on samalla joutunut hoitamaan virkatehtäviään, viikkolepopäivät, työvuoroluettelon mukaiset vapaapäivät sekä työtaturman sattumispäivä ja sairastumispäivä, jos virkamies on jo aloittanut työnsä, vaikka virkamies niiden johdosta joutuu jäämään pois työstä tai hänelle myönnetään sairauden vuoksi virkavapautta.

Edellä tarkoitettulta koulutusvuorokaudelta lasketaan työajan lisäykseksi 7 tuntia 39 minuuttia. Työajan lisäykseksi laskettavalta ajalta ei makseta iltä-, yö-, lauantai- tai sunnuntaiyökorvausta eikä aattopäivänkorvausta.

Keskeytyspäiviä ei oteta mukaan työaikalaskentaan. Tällaisia keskeytyspäiviä ovat muun muassa vuosilomapäivät, vuosilomaan jäävät lauantait, sunnuntait, kirkolliset juhlapäivät, itsenäisyyspäivä, juhannusaatto ja vapunpäivä. Jos vuosilomaa on myönnetty kaikki kalenteriviikon vuosilomasopimuksen mukaiset arkipäivät, myös vapaaksi annetut kyseisen viikon edellä sanotut päivät ovat keskeytyspäiviä. Myös virkavapauspäivät sekä virka- tai komennusmatkalla vain varsinaiseen matkustamiseen kulunut vuorokausi ovat keskeytyspäiviä.

Edellä sanotut ns. yllättävät poissaolot ovat pääsääntöisesti keskeytyspäiviä. Keskeytyspäivät ovat lisä- ja ylityökorvauksia laskettaessa 5 tunnin 28 minuutin mittaisia eli ne kukin vähentävät tällä määrällä jaksolla vaadittavaa työtuntimäärää. Vain koulutuspäivät ovat laskentapäiviä, joilta lasketaan työajan lisäykseksi 7 tuntia 39 minuuttia. Näin ollen jos virkamies sairastuu kesken työjakson, tulee tällaisen keskeytyspäivän arvoksi työaikalaskennassa 5 tuntia 28 minuuttia. Jos keskeytyspäivä olisi ollut virkamiehen vapaapäivä, tulee työaikalaskentaan 0 tunnin sijasta 5 tuntia 28 minuuttia. Jos taas keskeytyspäivänä virkamiehellä olisi ollut työtunteja, esim. 12 tuntia, vaikuttaa sairaspäivä työaikalaskennassa vain 5 tuntia 28 minuuttia. Koulutuspäivistä on kuitenkin sovittu aina laskettavaksi työajan lisäykseksi 7 tuntia 39 minuuttia.

Tässä kehittämisvaihtoehdossa em. yllättäviä poissaoloja käsitellään siten, että niillä ei ole vaikutusta työaikalaskentaan vaan poissaolosta huolimatta kyseisiltä vuorokausilta otetaan lisä- ja ylityökorvauksia laskettaessa huomioon vahvistettuun työvuoroluetteloon merkitty tuntimäärä. Toisin sanoen poissaoloon sisältyvien työvuorojen osalta otetaan työaikalaskennassa huomioon se tuntimäärä, joka olisi työvuoroluettelon mukaan pitänyt tuolloin tehdä, siis aivan kuin virkamies ei olisi ollutkaan poissa. Tällainen huomioon otettava tuntimäärä ei voi olla varsinaista työajaksi luettavaa aikaa, joten se olisi ilmeisesti

pelkästään laskennallista työajan täydennystä tms. aikaa. Kyseiseltä ajalta ei myöskään maksettaisi ilta- tai yötyökorvauksia eikä muita ns. haittatyökorvauksia. Jos siis esimerkiksi sairauden vuoksi jäisi tekemättä 12 tunnin työvuoro, otetaan työaikalaskentaan mukaan tämä tuntimäärä. Jos kyseessä olisi ollut virkamiehen vapaapäivä, tällaisesta poissaolopäivästä työaikalaskentaan merkitään 0 tuntia. Kehittämisvaihtoehdossa kaikkia yllättäviä poissaoloja, siis myös koulutuspäiviä, käsitellään tällä tavoin.

Sellaisia poissaoloja, jotka tiedetään jo suunniteltaessa työvuoroluetteloa, käsitellään tässä vaihtoehdossa samalla tavalla kuin nykyisessä virkaehtosopimuksessa on sovittu.

Työryhmä päätti selvittää kehittämisvaihtoehdon vaikutuksia siten, että toteutuneiden työjaksojen ja niissä tapahtuneiden yllättävien keskeytysten työvuoroluetteloiden mukaisten tuntimäärien perusteella lasketaan lisä- ja ylityön tunnit ja korvaukset kehittämisvaihtoehdon mukaisesti ja verrataan niitä nykyisen järjestelmän mukaisiin tunteihin ja korvauksiin.

3 Selvitykseen osallistuneet alat ja yksiköt

Tavoitteena oli saada selvitykseen mukaan mahdollisimman laaja henkilöpiiri keskustason työaikasopimusta noudattavilta eri jaksotyöaloilta.

Työryhmässä keskusteltujen vaihtoehtojen jälkeen työryhmän jäsenet kartoittivat myös epävirallisesti eräiden alojen yksiköiden mahdollisuutta osallistua kehittämisvaihtoehdon vertailuun, jonka jälkeen sovittuja aloja pyydettiin nimeämään selvitystyöhön vähintään yksi yksikkö. Yksiköiden koosta todettiin, ettei vertailun tarvitse käsittää koko virastoa vaan siinä voi olla mukana myös vain osa, kunhan se on kooltaan riittävän suuri vähintään 20 virkamielen joukko.

Aloille toimitettiin ennen yksiköiden nimeämistä myös kuvaus selvityksen suorittamisesta sekä vertailun toteuttamisessa käytettävä Excel-taulukko.

Selvitykseen osallistuneet alat ja yksiköt sekä selvityksessä mukana olleiden virkamiesten lukumäärä

Hätäkeskuslaitos

- Etelä-Savon hätäkeskus, n. 30 virkamiestä

Poliisihallinto

- Helsingin poliisilaitoksen Eteläisen poliisipiirin kenttäyksikkö, n. 150 virkamiestä
- Varsinais-Suomen poliisilaitos, n. 70 virkamiestä

Rikosseuraamuslaitos

- Helsingin vankila, n. 40 virkamiestä

Tullilaitos

- Vakavan rikollisuuden torjunnan Helsingin tutkinta- ja tarkkailuyksiköt, n. 50 virkamiestä

4 Selvityksen toteutus

Selvityksen kohteeksi otetut jaksot

Jotta selvitys kattaisi mahdollisimman monenlaisia tapauksia yllättävistä keskeytyksistä ja niiden vaikutuksista lisä- ja ylityökorvauksiin, toteutettiin vertailu useammalta kolmi-viikkoisjaksolta. Jaksot valittiin siten, että niihin sisältyi sekä tavallisia jaksoja että arki-pyhiä sisältäviä jaksoja kuten myös loma-ajan jaksoja sekä oletettavasti paljon sairauspois-saoloja sisältäviä jaksoja.

Selvityksen kohteeksi valittiin

- helatorstain sisältävä jakso 23.5. - 12.6.2011
- juhannuksen sisältävä jakso 13.6. - 3.7.2011
- juhannusjaksoa seuraava jakso 4.7. - 24.7.2011
- syyskuun alusta lähtien ensimmäinen ja toinen täysijakso 5.9. - 25.9.2011 ja 26.9. - 16.10.2011

Helsingin vankilassa käytössä olevan 2x3-viikkoisjärjestelmän vuoksi jaksojen päivämäärät poikkesivat osittain muiden yksiköiden jaksoista, käsittäen kuitenkin edellä mainitut arkipyhät, lomakauden ja syyskauden.

Helsingin vankilasta selvitykseen otettiin 2x3-viikkoisjaksot ajoilta 23.5. - 3.7.2011, 4.7. - 14.8.2011 ja 26.9. - 6.11.2011.

Toteutustapa

Selvityksen aikana yksiköiden työvuoroluettelot laadittiin ja lisä- ja ylityökorvaukset korvattiin kuten aiemminkin ja voimassaolevia sopimusmääräyksiä noudattaen. Myös työvuorojen muutokset, sairauslomien ja muiden poissaolojen ilmoittaminen ja myöntäminen sekä ylityöhön kutsuminen ym. tapahtui kuten aiemminkin.

Yksiköt olivat nimenneet ja sitouttaneet selvitystyöhön henkilöt, joiden tehtävänä oli kirjata selvitystä varten toteutettuun Excel-taulukkoon henkilöittäin suunnitellut ja toteutuneet työtunnit sekä poissaolot. Jokaisesta jaksosta täytettiin oma taulukko.

Taulukon täyttäminen

Koska työvuorojen alkamis- ja päättymiskellonajat eivät olleet selvityksen kannalta tarpeellisia, riitti, että kultakin vuorokaudelta ilmoitettiin suunniteltu tuntimäärä taikka poissaolon tai keskeytyksen syy ja vastaavasti omalle rivilleen toteutuneiden vuorokausien osalta toteutunut tuntimäärä taikka syy poissaololle tai keskeytykselle. Vapaapäiviä ei tarvinnut merkitä erikseen, koska ne kävisivät välillisesti ilmi muiden vuorokausien kirjauksista.

Taulukossa pyydettiin myös ilmoittamaan tarkastelun kohteena olevan yksikön tai sen osan henkilömäärä eikä näin ollen sellaisia henkilöitä, joilla työvuorosuunnitelma toteutui sellaisenaan tarvinnut kirjata taulukkoon.

Kaikista suunnitelmasta poikkeavista tiedoista pyydettiin kirjaamaan erilliselle välilehdelle selitys, josta kävisi ilmi myös päivämäärä ja kenestä oli kyse. Välilehdelle pystyi kirjaamaan myös yleisiä koko jaksoa koskevia huomioita.

Kirjauksia suorittaneiden virkamiesten avuksi taulukossa oli kohta nimen, henkilönumeron tai muun tunnisteen merkitsemiseksi, siltä varalta, että jakson kirjauksia tehtäisiin useammassa osassa. Nämä tiedot poistettiin taulukoista ennen työryhmälle jakamista.

Taulukkoon toteutetut laskennat

Taulukkoon oli toteutettu erilaisia laskentakaavoja, jotka laskivat kirjausten perusteella työvuorosuunnitelman osalta laskentapäivien lukumäärän, niiden osoittaman tuntirajan sekä kirjattujen suunnitelmatuntien yhteismäärän.

Toteutuneiden työaikojen osalta taulukko laski kirjausten perusteella laskentapäivien lukumäärän, jakson kokonaistuntimäärään lasketut tunnit, laskentapäivien osoittaman korvausrajan, kokonaistuntimäärän ja korvausrajan erotuksen sekä työajan ylitykseen johtaneissa tilanteissa työaikasopimuksen mukaiset lisä- ja ylityökorvausten määrät. Toteutuneen työajan laskelmat oli toteutettu sekä nykyisen käytännön että vertailtavan yllättäviä poissaoloja koskevan kehittämisvaihtoehdon mukaisina ja ne esitettiin kunkin henkilön kohdalta omilla riveillään.

Helsingin vankilalle oli toteutettu, muista selvitykseen osallistuneista yksiköistä poikkeavan 2x3-viikkoisjakson vuoksi, oma taulukko, jonka toimivuus ja laskennat varmistettiin myös heidän toimestaan ennen selvityksen aloittamista.

5 Saadut vastaukset ja niiden käsittely

Edellä kerrotuilta aloilta ja yksiköistä saatiin pyydettyjen jaksojen osalta tiedot henkilöittäin kaikista niistä tapauksista, joissa toteutunut työvuoroluettelo poikkesi suunnitellusta, täytettynä yhteyshenkilöille toimitetuille Excel-lomakkeille. Poliisihallinnon yksiköt toimittivat kuitenkin tiedot muuttuneista työvuoroluetteloista vain niistä tapauksista, joissa oli yllättäviä keskeytyksiä. Näin ollen tietoa esimerkiksi ylitöiden tekemisen yleisyydestä ei saatu näistä yksiköistä.

Tapaukset ryhmiteltiin seuraavasti.

- A. ei yllättäviä keskeytyksiä eikä tehtyä ylityötä (vain työvuoromuutoksia)
- B. ei yllättäviä keskeytyksiä, mutta on tehtyä ylityötä (voi sisältää myös työvuoromuutoksia)
- C. yllättäviä keskeytyksiä ja tehtyä ylityötä (voi sisältää myös työvuoromuutoksia)
- D. yllättäviä keskeytyksiä, mutta ei tehtyä ylityötä (voi sisältää myös työvuoromuutoksia)

Tapaukset C ja D ovat tämän kehittämisvaihtoehdon selvittämisen kannalta mielenkiintoisimpia. B-kohdan tapaukset antavat yhdessä kohdan C tietojen kanssa kokonaiskuvan ylitöiden tekemisestä ja yllättäviä keskeytyksiä sisältävien tilanteiden yleisyydestä siinä. Poliisihallinnon yksiköt raportoivat vain C- ja D-kohdissa tarkoitetut tapaukset, joten niiden osalta tällaista kokonaiskuvaa ei voida saada.

Sen lisäksi, että saadun aineiston perusteella tehtiin jäljempänä jaksossa 6 selostettuja laskelmia, sitä tarkasteltiin muutoinkin eri näkökulmista. Seuraavassa on selostettu tarkastelussa ilmenneitä asioita.

Työtuntien määrä työvuoroluetteloissa

Työvuoroluettelot oli pääsääntöisesti laadittu kyseisen jakson säännöllisen työajan tuntimäärän ja laskentapäivien mukaiseksi ottaen huomioon ennalta tiedetyt keskeytykset. Poikkeuksena tähän olivat työaikaa lyhentävän arkipyhän sisältävät työjaksot, erityisesti helatorstaijakso, joissa oli eräissä yksiköissä jouduttu suunnittelemaan usean virkamiehen työaika normaalin jakson mukaiseksi tai jopa tätäkin pitemmäksi. Tällainen työvuoroluetteloiden laatiminen valmiiksi ylituntisiksi ei kuitenkaan ollut selvitykseen osallistuneissa yksiköissä yleistä.

Jaksojen suunnitteleminen ylituntisiksi johtuu yleensä siitä, että henkilöstömäärän mitoitus on tiukka tai siinä on vajuusta, jolloin työaika ei pystytä arkipyhäjaksoilla lyhentämään. Jos jaksot suunnitellaan valmiiksi ylituntisiksi, seuraa siitä virkamiehille lisä- tai ylityötunteja ja korvauksia. Nykyisessä järjestelmässä lisä- tai ylityötä ei aina muodostu, jos jakso yllättäen keskeytyy. Kehittämisvaihtoehdossa jaksolle suunnitellut ylitunnit johdavat aina lisä- tai ylityökorvauksiin.

Sairaspäivät lyhyissä poissaoloissa

Lyhyissä sairaspoissaoloissa virkamiehet olivat ilmoittaneet sairautensa kestävän vain työvuoroja sisältävät vuorokaudet. Esimerkiksi jos tiistaina ja keskiviikkona oli työvuoro ja torstai oli vapaapäivä, virkamies oli ilmoittanut olevansa sairaana vain tiistain ja keskiviikon, vaikka hän saattoi olla vielä torstainakin sairas. Pidemmissä sairaspoissaoloissa myös siihen sisältyvät työvuoroluettelon mukaiset vapaapäivät oli ilmoitettu ja merkitty sairaspäiviksi lääkärintodistukseen merkityn työkyvyttömyysajan mukaisesti. Menettelytavat sekä lyhyiden että pidempien sairaspoissaolojen osalta ovat sinänsä oikeita ja sopimusten mukaisia.

Vuosilomakäytännöt

Vuosilomat olivat pääsääntöisesti etukäteen tiedossa ja otettu huomioon työvuoroluetteloita laadittaessa. Lyhyitä vuosilomia ja yksittäisiä lomapäiviä oli jokin määrä myönnetty vasta työvuoroluetteloiden vahvistamisen jälkeenkin, jolloin ne muodostivat ns. yllättävän poissaolon. Yhdessä organisaatiossa oli syksyn 2011 jaksoissa myönnetty useammallekin virkamiehelle jopa kolmen viikon mittaisia vuosilomia vasta työvuoroluettelon vahvistamisen jälkeen.

Vuosilomaan jäävät lauantait, sunnuntait ja arkipyhät oli asianmukaisesti merkitty ja käsitelty keskeytyspäivinä. Samoin oli menetelty näiden vapaapäivien osalta, jos vuosilomaa oli myönnetty kaikki kyseisen kalenteriviikon vuosilomasopimuksen mukaiset arkipäivät.

Ylityön teettäminen

Eri yhteyksissä on esitetty väite, että työnantaja teettäisi ylityötä juuri niillä virkamiehillä, joilla jakson työtunnit ovat jäämässä vajaaksi yllättävän keskeytyksen vuoksi. Näin työvuoroluettelon merkittyjen työtuntien lisäksi voitaisiin teettää työtä ilman, että se muodostuisi korvattavaksi lisä- tai ylityöksi. Käytännössä tämä siis tarkoittaisi tilannetta, jossa yllättävä keskeytys ja sen johdosta syntynyt työtuntien vajuus tiedettäisiin ensin ja sitten myöhemmin samalla jaksolla teetettäisiin ylityötä.

Kun saatua aineistoa käytiin läpi tätä silmällä pitäen, voitiin todeta, että väite ei pitänyt paikkaansa. Pikemminkin näytti olevan päinvastoin eli sen jälkeen, kun jakso oli keskeytynyt, kyseinen virkamies ei yleensä tehnyt lainkaan ylityötä. Joissain tapauksissa työvuoro on saattanut ylittyä yhdellä tunnilla ilmeisesti, koska työtehtävää ei ole voitu jättää kesken työvuoron päättyessä. Jaksotyötä tekevät ovat yleensä hyvin tietoisia yllättävien keskeytys-

ten vaikutuksista ja virkamiehellä on useimmiten myös mahdollisuus kieltäytyä tarjotusta ylityöstä. Näin ollen ylityötä ei tehdä, jos nähdään, ettei se johda korvauksiin.

Työvuorojen muutokset

Eräillä aloilla ja yksiköissä työvuorojen muutokset näyttävät olevan hyvin yleisiä. Työvuoroja vaihdetaan usein virkamiesten kesken heidän omasta aloitteestaan. Myös työnantaja saattaa esittää muutoksia. Myös sellaisia työvuorojen muutoksia esiintyi, joissa ennalta sovittujen työvuorojen lisäksi tehdyt työtunnit annettiin saman jakson aikana vapaaksi lyhentämällä jotain työvuoroa. Näin toimittaessa ei tällä jaksolla mahdollisesti ilmenevillä yllättävillä keskeytyksillä ole vaikutuksia tehtyjen ylitöiden korvaamiseen.

Koulutuspäivät yllättävinä keskeytyksinä

Koulutustilaisuudet ja niihin osallistuminen tiedetään yleensä hyvissä ajoin ennen työvuoroluettelon laatimista, jolloin ne voidaan ottaa etukäteen huomioon. Saadun aineiston perusteella voidaan kuitenkin todeta, että tieto koulutuspäivistä saattaa tulla vasta jakson kuluessa. Näin käy esimerkiksi silloin, kun koulutukseen määrätylle tarvitaan sijainen hänen sairastuttuaan. Aineistossa oli kuitenkin mm. jakso, jossa noin 50 virkamiestä yksikössä kuudelle virkamiehelle oli kyseisellä jaksolla tullut yllättäen kahden päivän koulutusjakso. Tähän on ollut omat syynsä, mutta se osoittaa, ettei koulutuspäiviä aina tiedetä ennen työvuoroluettelon vahvistamista. Etukäteen suunnittemattomat koulutuspäivät voivat osua sekä työpäiville että vapaapäiville.

Keskeytyspäivän arvo suhteessa työvuorojen pituuteen

Aikaisemmassa työryhmätyössä palkansaajajärjestöt totesivat, että todelliset työvuorot ovat 5 tuntia 28 minuuttia pidempiä. Saadun aineistonkin perusteella voidaan kuitenkin todeta seuraavaa. Ns. yövuorot jakautuvat useimmiten kahdelle vuorokaudelle; esimerkiksi 12 tunnin vuoro jakautuu 5 tunnin ja 7 tunnin mittaisiksi laskentapäiviksi tai 10 tunnin vuoro 3 tunnin ja 7 tunnin laskentapäiviksi. Jos tällainen työvuoro sairastetaan, muodostuu kaksi 5 tunnin 28 minuutin arvoista keskeytyspäivää, joiden vaikutus on yhteensä 10 tuntia 56 minuuttia. Syntyykö keskeytyksen vuoksi vajausta vai ylitystä työtunteihin, riippuu siis työvuoron pituudesta ja sen jakautumisesta eri vuorokausille.

6 Vastausten tulokset

Selvityksessä oli mukana neljältä jaksotyöalalta yhteensä 340 jaksotyötä tekevää virkamiestä eli 2,5 % kaikista niiden virkamiesten lukumäärästä, joiden työaikoihin noudetaan työajoista tehdyn valtion virka- ja työehtosopimuksen jaksotyötä koskevia sopimusmääräyksiä.

Ala / yksikkö	Selvityksessä mukana olleiden virkamiesten lukumäärä	Osuus ko. alan jaksotyötä tekevästä henkilöstöstä
Hätäkeskuslaitos		
Etelä-Savon hätäkeskus	30	4,6 %
Poliisihallinto		
Helsingin poliisilaitoksen Eteläisen poliisipiirin kenttäyksikkö	150	2,7 %
Varsinais-Suomen poliisilaitos	70	
Rikosseuraamuslaitos		
Helsingin vankila	40	2,4 %
Tullilaitos		
Vakavanrikollisuuden torjunnan Helsingin tutkinta- ja tarkkailuyksiköt	50	4,8 %

Jakojen määrä henkilöltäin ja muutosten osuus

Selvitys kohdistui viidelle kolmeviikkoisjaksolle sekä Helsingin vankilan osalta kolmelle 2x3-viikkoisjaksolle. Yhteensä selvityksen kohteena oli siis 340 virkamiehen osalta 1595 toteutunutta jaksoa.

Ala / yksikkö	Yksittäisten toteutuneiden jaksosten lukumäärä	Jaksot, joissa muutoksia	Muutoksia sisältäneiden jaksosten osuus kaikista jaksosta
Hätäkeskuslaitos			
Etelä-Savon hätäkeskus	144	78	54,2 %
Poliisihallinto			
Helsingin poliisilaitoksen Eteläisen poliisipiirin kenttäyksikkö	714	126*	17,6 %
Varsinais-Suomen poliisilaitos	352	39*	11,1 %
Rikosseuraamuslaitos			
Helsingin vankila	120 (2x3-viikkoisjaksoa)	101	84,2 %
Tullilaitos			
Vakavanrikollisuuden torjunnan Helsingin tutkinta- ja tarkkailuyksiköt	265	155	58,5 %
Yhteensä	1595	499	31,3 %

* Poliisihallinnon osalta muutoksina ei ilmoitettu jaksota, jotka sisälsivät pelkästään ylityöstä aiheutuneita muutoksia.

Muutoksia sisältäneiden jaksosten lukumäärät tapauksittain sekä tapausten osuus kaikista yksikön toteutuneista jaksosta

Ala / yksikkö	A	B	C	D
Hätäkeskuslaitos				
Etelä-Savon hätäkeskus	19 (13,2 %)	20 (13,9 %)	10 (6,9 %)	29 (20,1 %)
Poliisihallinto				
Helsingin poliisilaitoksen Eteläisen poliisipiirin kenttäyksikkö	n/a	n/a	52 (7,3 %)	71 (9,9 %)
Varsinais-Suomen poliisilaitos	n/a	n/a	8 (2,3 %)	31 (8,8 %)
Rikosseuraamuslaitos				
Helsingin vankila	n/a	n/a	n/a	n/a
Tullilaitos				
Vakavanrikollisuuden torjunnan Helsingin tutkinta- ja tarkkailuyksiköt	12 (4,5 %)	94 (35,5 %)	19 (7,2 %)	30 (11,3 %)
Yhteensä*	31 (7,6 %)	114 (27,9 %)	89 (6,0 %)	161 (10,9 %)

* yhteensä-rivillä tapausten prosentuaalinen osuus on laskettu vain niiden yksiköiden kaikista toteutuneista jaksosta, joista tapaukset oli ryhmitelty

Tapauksia, joissa ei ollut yllättäviä keskeytyksiä eikä jakson kuluessa teetettyä ylityötä, eli A-tapauksia, oli 31. A-tapauksiksi oli ryhmitelty myös ne tilanteet, joissa jo työvuoro-suunnitelmaan oli merkitty tunteja yli jakson tuntimäärän, johtuen siitä, että kaikkien virkamiesten työaikoja ei oltu voitu lyhentää arkipäiviä sisältävillä työjaksoilla.

B-tapauksia, jotka eivät sisältäneet yllättäviä keskeytyksiä, mutta joissa oli jakson aikana teetetty ylityötä, oli 114.

Tapauksia, jotka sisälsivät yllättäviä keskeytyksiä sekä ylityötä, eli C-tapauksia, oli 89. Näistä työajan ylityksiin johti nykyisessä järjestelmässä 38 tapausta (yhteensä 216 tuntia) ja kehittämismuutoksissa 69 tapausta (325 tuntia). C-tapauksissa lisä- ja ylityökorvauksiin johtanut tuntimäärä oli kehittämismuutoksissa 109 tuntia eli 50,5 % suurempi kuin nykyisessä järjestelmässä.

Yllättäviä keskeytyksiä sisältäviä tapauksia, joissa ei ollut tehtyä ylityötä (D-tapaukset), oli 161. Nykyisessä järjestelmässä näistä 28 tapausta johti työajan ylitykseen (108 tuntia) ja kehittämisvaihtoehdossa 31 (55 tuntia). Ylityksien tuntimäärä oli kehittämisvaihtoehdossa 53 tuntia eli 49,1 % pienempi kuin nykyisessä järjestelmässä.

Helsingin vankilan osalta seurantakaudella oli yhteensä 120 yksittäistä 2x3-viikkoisjaksoa, joista nykyisessä järjestelmässä ylityksiin johti 47 tapausta (yhteensä 404 tuntia) ja kehittämisvaihtoehdon mukaisessa järjestelmässä 53 tapausta (424 tuntia).

Ryhmittelemättömiä tapauksia, joista ei ilmoitettu työaikamuutoksia, oli seurantakaudella yhteensä 1077. Poliisin osalta luvussa on mukana myös tapaukset, joissa oli tehty ylityötä, mutta jakso ei sisältänyt yllättäviä keskeytyksiä.

Vaihtelu yksiköiden ja työjaksojen välillä

Yksiköiden välillä kehittämisvaihtoehdon kokonaisvaikutukset ylityksien tuntimääriin vaihtelivat huomattavasti. Esimerkiksi Tullin osalta kehittämisvaihtoehdossa syntyi 0,8 % enemmän tuntimääräistä ylitystä kun taas hätäkeskuksen osalta ylitystä syntyi 19 % enemmän kuin nykyisessä järjestelmässä.

Ala / yksikkö	Pienin ero koko jakson ylityötunneissa	Suurin ero koko jakson ylityötunneissa	Yhteensä kaikilta jaksoilta
Hätäkeskuslaitos			
Etelä-Savon hätäkeskus	-14 t	+25 t	+47 t (+19,0 %)
Poliisihallinto			
Helsingin poliisilaitoksen Eteläisen poliisipiirin kenttäyksikkö	-25 t	+17 t	-1 t (-0,4 %)
Varsinais-Suomen poliisilaitos	-5 t	+9 t	+13 t (+216,7 %)
Rikosseuraamuslaitos			
Helsingin vankila	0 t	+19 t	+20 t (+5,0 %)
Tullilaitos			
Vakavanrikollisuuden torjunnan Helsingin tutkinta- ja tarkkailuyksiköt	-15 t	+17 t	+6 t (0,8 %)

Yhteenveto

Yhteensä seurantakauden tarkastelussa oli 1595 tapausta, joista ryhmittelemättömiä tapauksia oli 1077, sisältäen tapaukset, jotka toteutuivat suunnitellun työvuoroluettelon mukaisina sekä poliisin osalta ylityöjaksot, joihin ei liittynyt yllättäviä keskeytyksiä.

Ilmoitetuista tapauksista nykyisen järjestelmän mukaan 236 tapauksessa syntyi työajan ylitystä yhteensä 1669 tuntia ja kehittämisvaihtoehdon mukaisessa järjestelmässä 277 tapauksessa yhteensä 1754 tuntia. Ylityksiin johtaneiden tapauksien määrä oli näin ollen kehittämisvaihtoehdossa 17,4 % suurempi kuin nykyisessä järjestelmässä. Ylityksien tuntimäärä oli kehittämisvaihtoehdossa yhteensä 5,1 % suurempi kuin nykyjärjestelmässä.

7 Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kuuleminen

Selvityksen kohteena olleesta kehittämisvaihtoehdosta kuultiin myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen työnantajaedustajia. Kyseisillä aloilla on työajoista omat virkaehtosopimuksensa, joiden jaksotyön keskeytyneen jakson sopimusmääräykset vastaavat sisällöltään valtion työaikasopimuksen määräyksiä. Puolustusvoimissa osaan henkilöstöstä sovelletaan myös valtion keskustason työaikasopimusta.

Puolustusvoimissa ja rajavartiolaitoksessa ei tehty erillisiä selvityksiä nykyisten keskeytyneen työjakson sopimusmääräysten ja kehittämisvaihtoehdon välillä toteutuneiden työjaksojen avulla. Työryhmässä kuultavana olleet työnantajaedustajat olivat kuitenkin etukäteen tutustuneet kehittämisvaihtoehtoon ja he esittivät käsityksensä sen vaikutuksista alansa toiminnan ja työaikajärjestelyjen tuntemuksensa perusteella.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimien edustajat kertoivat, että jaksotyötä tehdään varusmiehiä kouluttavissa yksiköissä sekä tilannevalvonta- ja vartiointitehtävissä. Myös esikunnissa työaikamuotona ja muun muassa lisä- ja ylityökorvausten määräytymisen perusteena on jaksotyö, vaikka käytännössä noudatetaan virastotyöaikaa. Sotilaallisia harjoituksia ja meripalvelua varten on omia erityisiä työaika- ja korvausmääräyksiä.

Varusmiehiä kouluttavissa yksiköissä toiminta on pääosin järjestetty päivätyöksi ja viikonloput vapaiksi lukuun ottamatta sotilaallisia harjoituksia ja vastaavia tilanteita. Toiminta on yleensä ennakoitavissa ja suunniteltavissa siten, ettei ylityötä muodostu. Tilannevalvonta- ja vartiointitehtävät taas jatkuvat ympäri vuorokauden ja kaikkina viikonpäivinä ja niissä on käytössä myös hyvin pitkiä työvuoroja. Näin ollen mm. sairastumisista johtuu työvuoromuutoksia ja seuraa ylitöitä. Toisaalta keskeytyksistä johtuvia työtuntien vajauksia voidaan puolustusvoimissa vain hyvin poikkeuksellisesti teettää täyteen. Mikäli keskeytysaikoja koskevia sopimusmääräyksiä muutettaisiin työryhmän selvittämän kehittämisvaihtoehdon mukaisiksi, aiheutuisi siitä kustannusten lisäyksiä.

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen edustaja kertoi, että rajavartiolaitoksen toiminta vartioasemilla, aluksilla ja rajatarkastustehtävissä perustuu jaksotyöhön. Esikunnissa noudatetaan virastotyötä. Jaksotyössä työvuorot ovat yleensä pitkiä, 12 tunnin mittaisia ja pidempiäkin erityisesti ns. syrjäisillä rajavartioasemilla. Operatiivisessa toiminnassa on ennakoimattomia tilanteita, jotka tuolloin työvuorossa olevat virkamiehet hoitavat. Nämä tilanteet johtavat heidän kohdallaan myös ylityöhön, jolloin myös muusta syystä johtuneet työtuntien vajeukset tulevat teetetyiksi. Mikäli keskeytysaikoja koskevia sopimusmääräyksiä muutettaisiin työryhmän selvittämän kehittämisvaihtoehdon mukaisiksi, aiheutuisi siitä kustannusten lisäyksiä.

8 Johtopäätökset

Toimeksiantonsa mukaisesti työryhmä selvitti ns. yllättäviä poissaoloja koskevaa kehittämisvaihtoehtoa. Tässä kehittämisvaihtoehdossa tarkastelun kohteena ovat poissaolot, jotka eivät ole olleet tiedossa työvuoroluetteloa suunniteltaessa ja vahvistettaessa. Näitä ns. yllättäviä poissaoloja käsitellään kehittämisvaihtoehdossa siten, että niillä ei ole vaikutusta työaikalaskentaan vaan poissaolosta huolimatta kyseisiltä vuorokausilta otetaan lisä- ja ylityökorvauksia laskettaessa huomioon vahvistettuun työvuoroluetteloon merkitty tuntimäärä ja suunnitellut vapaapäivät säilyvät edelleen nollatuntisina.

Työryhmä selvitti edellä mainitun kehittämisvaihtoehdon vaikutuksia yhteensä 340 virkamiehen tekemissä noin 1 600 työjaksossa viidessä jaksotyöyksikössä. Selvitys osoitti muun muassa, että kehittämisvaihtoehdossa lisä- ja ylityötuntien määrä kasvoi koko tarkasteltuna aikana ja kaikissa yksiköissä yhteensä noin 5 % nykyjärjestelmään verrattuna. Kuten kohdasta 6 tarkemmin ilmenee, kehittämisvaihtoehdon kokonaisvaikutukset lisä- ja ylityön tuntimääriin vaihtelivat kuitenkin huomattavasti eri yksiköiden välillä. Myös saman yksikön tuntimäärien muutokset saattoivat vaihdella merkittävästi eri jaksoilla. Kehittämisvaihtoehdon vaikutukset tuntimääriin vaihtelivat erityisesti sen perusteella, kuinka pitkistä poissaoloista oli kyse ja millaisia työvuoroja jäi tällöin tekemättä sekä sisältyikö poissaoloon vapaapäiviä vai ei.

Edellä mainittu huomioon ottaen kehittämisvaihtoehdon vaikutuksia koko valtionhallinnon jaksotyötä tekevien virkamiesten ylityötuntien määrään ei voida selvityksen perusteella luotettavasti päätellä. Tällaisella selvityksellä ei myöskään voida saada tietoa kehittämisvaihtoehdon vaikutuksista toiminnan järjestämiseen tai henkilöstöresursseihin. Selvityksessä saatiin kuitenkin paljon tietoa työvuoroista ja jaksoista sekä ylityön tekemisestä. Myös yllättävien keskeytysten tilanteet sekä erot nykyisten sopimusmääräysten ja kehittämisvaihtoehdon välillä tulivat hyvin esille todellisten työjaksojen avulla.

VM:N
JULKAISUSARJAN
TEEMAT:

Budjetti
Hallinnon kehittäminen
ICT-toiminta
Kunnat
Ohjaus ja tilivelvollisuus
Rahoitusmarkkinat
Taloudelliset ja
talouspoliittiset
katsaukset
Valtion työmarkkinalaitos
Verotus

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 09 160 01
Telefaksi 09 160 33123
www.vm.fi

06/2013
Valtiovarainministeriön julkaisu
Helmikuu 2013

ISSN 1459-3394 (nid.)
ISBN 978-952-251-429-5 (nid.)
ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-251-430-1 (pdf)